

ГЛОБАЛЬНА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЯК ОЗНАКА ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

© 2017 ШКОДИНА І. В., КАРПОВА І. В.

УДК 330.3:339.977

Шкодіна І. В., Карпова І. В. Глобальна невизначеність як ознака трансформації соціально-економічної системи

Визначено, що трансформаційні етапи соціально-економічної системи пов'язані зі збільшенням невизначеності, тому що перестають діяти усталені функціональні зв'язки та з'являються нові інститути та взаємозалежності, які приводять до ускладнення інституційної структури або до її заміни. Виділено та розглянуто основні явища, які кардинально змінюють системні властивості сучасної соціально-економічної системи (інформаційні технології, мережева економіка, децентралізація влади, віртуальна економіка, шерингова економіка, неринкове виробництво, система універсального базового доходу тощо), у результаті чого відбувається процес трансформації ринкової економіки (капіталізму) як одної з моделей суспільної організації. Виникає нова макроекономіка, яка базується на інших законах, порівняно із класичною. У зв'язку з цим необхідно активніше використовувати економічну науку, оскільки існує необхідність вивчення глибинних соціально-економічних засад трансформації економічної системи, адже незалежно від масштабів трансформації (подальше ускладнення інститутів ринкової економіки або кардинальна зміна соціально-економічної системи) глобальний світ не повернеться в «минулі» інституційні моделі.

Ключові слова: трансформація соціально-економічної системи, мережева економіка, віртуальна економіка, шерингова економіка, неринкове виробництво, система універсального базового доходу.

Бібл.: 12.

Шкодіна Ірина Віталіївна – доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та бізнесу, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи» (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: sh.ira2@ukr.net

Карпова Ірина Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та бізнесу, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи» (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: ivk_04@ukr.net

УДК 330.3:339.977

UDC 330.3:339.977

Шкодіна І. В., Карпова І. В. Глобальная неопределенность как признак трансформации социально-экономической системы

Определено, что трансформация социально-экономической системы связана с увеличением неопределенности, поскольку перестают действовать привычные функциональные связи вследствие появления новых институтов и взаимозависимостей, приводящих к усложнению институциональной структуры или к ее замене. Выделены и рассмотрены основные явления, кардинально меняющие системные свойства современной социально-экономической системы (информационные технологии, сетевая экономика, децентрализация власти, виртуальная экономика, шеринговая экономика, нерыночное производство, система универсального базового дохода и т. п.), в результате чего происходит процесс трансформации рыночной экономики (капитализма) как одной из моделей общественной организации. Возникает новая макроэкономика, базирующаяся на других законах по сравнению с классической. В связи с этим необходимо активнее использовать экономическую науку, потому что существует необходимость изучения глубинных социально-экономических основ трансформации экономических систем, поскольку независимо от масштабов трансформации (дальнейшее усложнение институтов рыночной экономики или кардинальное изменение социально-экономической системы) глобальный мир не вернется в «прошлые» институциональные модели.

Ключевые слова: трансформация социально-экономической системы, сетевая экономика, виртуальная экономика, шеринговая экономика, нерыночное производство, система универсального базового дохода.

Библ.: 12.

Шкодіна Ірина Віталіївна – доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та бізнесу, Харківський навчально-науковий інститут ГВУЗ «Університет банківського дела» (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: sh.ira2@ukr.net

Карпова Ірина Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та бізнесу, Харківський навчально-науковий інститут ГВУЗ «Університет банківського дела» (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: ivk_04@ukr.net

Shkodina I. V., Karpova I. V. The Global Uncertainty as a Sign of the Transformation of Socio-Economic System

It has been determined that the transformation of socio-economic system is related with an increase in uncertainty, as the usual functional linkages are no longer operational as a result of the emergence of new institutions and interdependencies, leading to complication or replacement of an institutional structure. The article allocates and considers the main phenomena that are fundamentally changing the systemic properties of the contemporary socio-economic system (information technology, networked economy, decentralization of power, virtual economy, sharing economy, non-market production, system of universal basic income, etc.), and thus result is transformation of the market economy (capitalism) as a model of public organization. A new macro-economy, based on other laws than classical, is emerging. It is therefore necessary to make more active use of economic science, because there is a need to study the profound socio-economic foundations of the transformation of economic systems, for regardless of the extent of transformation (further complication of market-economy institutions or a radical change in the social-economic system), the global peace will not return to the «past» institutional models.

Keywords: transformation of socio-economic system, networked economy, virtual economy, sharing economy, non-market production, system of universal basic income.

Bibl.: 12.

Shkodina Iryna V. – D. Sc. (Economics), Professor of the Department of Economics, Management and Business, Kharkiv Educational and Scientific Institute of SHEI «Banking University» (55 Peremohy Ave., Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: sh.ira2@ukr.net

Karpova Iryna V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Management and Business, Kharkiv Educational and Scientific Institute of SHEI «Banking University» (55 Peremohy Ave., Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: ivk_04@ukr.net

Останні роки загострили проблеми глобалізації та фінансiалізації сучасного світу, оскільки породили одну з найбільших криз і продовжують посилювати економічні та фінансові диспропорції, які є причиною не тільки перманентних локальних крих, але й глобального дестабілізаційного процесу, наслідком чого стане кардинальна трансформація сучасної соціально-економічної системи. Антикризіві заходи носять епізодичний і несистемний характер, оскільки ситуативно реагують на кризові явища та не стосуються глибинних засад трансформації соціально-економічних систем, що призводить до зростання невизначеності як на національному, так й на глобальному рівнях. Отже, вивчення сучасного трансформаційного стану соціально-економічної системи стає вкрай важливим як з наукової, так й з практичної точок зору.

Незважаючи на те, що кількість досліджень трансформації соціально-економічної системи, особливо в розрізі трансформації з адміністративно-командної економіки до ринкової, достатньо, сучасні проблеми трансформації, перш за все, розвинених країн, в інформаційну, постінформаційну, посткапіталістичну систему залишаються маловивченими. Активні дискусії ведуться зарубіжними [3] та українськими вченими [1; 2], урядовими експертами, журналістами [9] та суспільними діячами.

Мета статті – визначити особливості розвитку соціально-економічної системи в умовах глобальної невизначеності, з'ясувати фактори, які впливають на її трансформацію.

Зрозуміти особливості сучасної трансформації можливо лише на основі історії генези соціально-економічних систем – їх виникнення, становлення, розвитку, метаморфоз і руйнування. На відміну від радикальних прихильників ринкової економіки, які вважають, що «капіталізм – це єдина система в рамках якої може бути організоване життя розумної людини» [3], вважаємо, що капіталізм, як і будь-яка соціально-економічна система, – лише одна з моделей (форм) суспільної організації, яка прийшла на зміну феодалної, доіндустріальної системи та на сьогодні зазнає суттєвих змін.

Соціально-економічна система, як складна система, що самоорганізується, постійно еволюціонує в напрямку ускладнення своєї інституційної структури, що яскраво демонструє розвиток ринкової економіки – класичний капіталізм з його *Laissez-faire* проіснував до кінця XIX ст. і остаточно зник у 30-ті роки XX ст., коли на зміну прийшов кейнсіанський етап з активним втручанням держави в економіку. Сировинна криза спровокувала інфляційні процеси 1960-х і 1970-х рр. і викликала появу нових, монетаристських теорій; новий етап трансформації почався з кризи 2007–2009 рр. Трансформаційні етапи пов'язані зі збільшенням невизначеності, тому що перестають діяти усталені функціональні зв'язки та з'являються нові інститути та взаємозалежності, які приводять до ускладнення інституційної структури (якщо мова йде про розвиток системи) або до її заміни на іншу. На думку А. Гальчинського, відбувається зміна індустріальної матриці глобалізації на постіндустріальну [1]. Нова економічна посткапіталістична система (постфінансова економіка) складається

під впливом нових цінностей та моделей поведінки людей, які стали наслідком впровадження сучасних інформаційних технологій. Інформаційна складова товарів стає більш цінною ніж сировина, з якої їх виробляли. Відбувається формування мережевої економіки, в якій підсистеми економічної системи не мають чітких меж, оскільки один і той самий економічний суб'єкт функціонує одночасно в багатьох системах. Завдяки розвитку Інтернету відбувається «стиснення часу та простору», унаслідок якого об'єкти, що раніше були віддалені один від одного в часі й просторі і тому слабо взаємодіяли, іноді зовсім не залежали один від одного, тепер у процесі кооперації зближуються та починають безпосередньо впливати один на одного. Таким чином, посилюються слабкі зв'язки, які за інших обставин були б втрачені, та створюються нові, які можуть стати потужним двигуном історичних змін. Підвищується роль самоорганізації суб'єктів господарювання, унаслідок чого виникають нові взаємодії, нові інституційні форми для переходу від ієрархічних і ринкових систем управління до прямих горизонтальних зв'язків на національному та глобальному рівнях, які за своїми можливостями є на порядок креативнішими, оскільки горизонтальне розділення системних функцій між елементами передбачає їх різнорівневі і рівноправний статус.

У результаті стратегічна спрямованість загального вектора глобальної еволюції переміщується в бік децентралізації – замість монополярності економіки (наявність держави-гегемона, яка формує правила гри та стежить за їх реалізацією) та вертикальної субординації, уніфікації та стандартизації, що є основними системоутворюючими інститутами ринкової економіки, виникають горизонтальні взаємозв'язки, в яких відсутній єдиний орган управління та існує множинність центрів управління (США, Євросоюз, Китай, Індія). Історичний розвиток підтверджує неминучість розпаду однополярного світу та поступову втрату США статусу наддержави, оскільки державою-гегемоном до США в XVI ст. була Португалія, у XVII ст. – Нідерланди, у XVIII–XIX ст. – Велика Британія і частково Франція. Основними бенефіціарами трансформації монополярності стають країни, що розвиваються (Індія та Китай), оскільки саме вони отримують найбільш позитивних змін уже на сучасному етапі, через те, що багато людей в цих країнах живуть в умовах, далеких від рівня життя, що досягнутий у розвинених країнах (доступ до водопроводу, електрики, централізованого опалення тощо).

Згідно з дослідженням Pricewaterhouse Coopers, в якому проаналізовані перспективи глобального зростання до 2050 р. для 32 найбільших економік у світі (близько 85% світового ВВП), шість із семи найбільших економік у світі будуть країнами, що розвиваються. Взагалі, ринки, що розвиваються, у середньому зможуть зрости майже в два рази швидше за країни з розвинутою економікою [12]. У результаті цього маємо більшу прихильність до глобалізації саме в країнах, що розвиваються, оскільки розвинені країни у своїй більшості вже отримали її позитивні наслідки та в результаті трансформації системи починають відчувати негативні.

Про це свідчить зниження довіри громадян ЄС до політиків (між 1993 і 2016 рр. вона знизилася з більш ніж 60% до 15%) та підвищення песимізму (якщо у 2007 р. менше ніж 20% людей в європейських країнах були песимістичними, то у 2016 р. – майже 40%) [11]. Водночас, не можна забувати, що ринки, які розвиваються, мають неефективні інститути, що підвищують ризикованість та нестійкість, що може створювати додаткові фактори підвищення невизначеності глобального розвитку. Отже, реальна реалізація потенціалу довгострокового зростання країн, що розвиваються, передусім, залежатиме від їх інституційної спроможності трансформувати свої інститути.

Розвиток мережевої економіки тісно пов'язаний із віртуалізацією економічної діяльності. Віртуальна економіка – форма економічної діяльності в мережевому суспільстві, що базується на використанні комп'ютерних технологій (обіг товарів в Інтернеті, грошовий обіг, рух фіктивного капіталу на фондовому ринку). Це виникнення неринкового виробництва (Crowdsourcing, Prediction Markets), обмін безкоштовними речами (або такими, що мають набагато меншу вартість порівняно з ринковою – Вікіпедія, Uber тощо) та створення високого добробуту, що генерується мережевою взаємодією. За прогнозами Pricewaterhouse Coopers, до 2025 р. доходи від сервісів шерингової економіки перевищать \$ 335 млрд. Враховуючи, що ще 53% світового населення (3,9 млрд осіб) досі не користуються Інтернетом [8], потенціал розвитку мережевої економіки до кінця не визначений. Проте вже зараз можна стверджувати, що завдяки можливостям Інтернету збільшується ступінь свободи вибору товарів та послуг і відбувається ослаблення звичайних причинно-наслідкових зв'язків.

Одним із найважливіших положень мережевої економіки є наявність у кожного суб'єкта господарювання повного обсягу ринкової інформації, яка змінює правила гри для учасників ринку, оскільки за ринкової економіки інформація є обмеженим ресурсом, наявність якого створює конкурентні переваги. Інформаційні технології знищують механізм ринкового ціноутворення, змінюють трудові відносини. Отже звичні теоретичні моделі, за допомогою яких можна було зрозуміти та пояснити макроекономічні процеси, перестають діяти. Виникає нова макроекономіка, яка базується на законах, інших порівняно з класичною макроекономікою. Наприклад, більшість продуктів сучасної цифрової економіки важко врахувати в традиційних моделях підрахунку ВВП. Уже кілька років найбільші банки світу використовують від'ємні процентні ставки, які не вписуються в теорію класичного мейнстріму, а використання ефективних у минулих десятиліттях «антикризових методів» регулювання (монетарних, фіскальних методів) тільки загострює кризові процеси та посилює непередбачуваність соціально-економічного розвитку [4]. У сучасних умовах один з основних постулатів класичної економічної теорії – закон спадної граничної віддачі – не діє. У нових технологічних галузях, що засновані на знаннях, діють механізми зростаючої віддачі. Зростає віддача й у фінансовому

секторі внаслідок появи нових фінансових банківських «квазігрошових» продуктів, що побічно означає постійне підвищення грошової віддачі на одиницю реальних коштів. За відсутності регулювання інтернет-трейдинг перетворюється на конкурентну боротьбу між кількома великими інтернет-брокерами, які стають бізнесом із зростаючою віддачею. Водночас потрібно враховувати, що, оскільки в сучасній системі домінує не закон спадної граничної прибутковості, а прямі мережеві ефекти та виникають позитивні зворотні зв'язки, то можуть утворюватись ефекти пастки – ефекти переміщення витрат з однієї галузі в іншу, що пов'язані технологічною взаємозалежністю. У зв'язку з цим важливого значення набуває проблема регулювання цих галузей.

Використання інформаційних технологій приводить до зниження витрат виробництва в усіх сферах життя, оскільки інформаційні технології дешевшають по експоненті. Основними факторами, які будуть визначати темпи і масштаби трансформації, стане розвиток технологічних можливостей, вартість масового впровадження технологій та конкуренція з працею. Майже половина всіх робочих місць буде автоматизовано до 2055 р., що кардинально змінить ринок праці. За даними McKinsey Global Institute, до 2020 р. кількість робочих місць скоротиться на 5,1 млн [7]. Ефекти автоматизації будуть повільними на макро- та мегарівнях, але вони будуть досить швидкими на мікрорівні. Використовуючи історичні паралелі, можна порівняти дану трансформацію з переходом від доіндустріальної економіки (основний сегмент – сільське господарство) до індустріальної (промисловість). Тільки в США кількість зайнятих у сільському господарстві скоротилася із 40% на початку століття ХХ ст. до 2%. Показовими в цьому аспекті є українські реалії, коли державні діячі, визначаючи пріоритетні для нашої країни професії, зазначають помічника машиніста тепловоза, помічника машиніста електровоза, бурильника та помічника бурильника, тистороба, монтера колії, виноградаря, бджоляра (постанова КМУ від 16.11.2016 р. № 818). На жаль, український істеблшмент мислить категоріями позаминулого століття та фінансує створення нікчемних і низькооплачуваних робочих місць, які є недієздатними в довгостроковій перспективі. Для боротьби зі структурним безробіттям (як серед працівників з низькою кваліфікацією, так і висококваліфікованих робітників) слід змінювати систему освіти, яка має відповідати потребам постінформаційного суспільства.

Прискорення технологічних змін приводить і до посилення майнової диференціації населення в усьому світі – лише 8,4% населення володіє 4/5 світового багатства, а 2/3 населення – всього 3% активів. Зростає кількість людей, яких відносять до багатих (540 мільйонів осіб з чистими активами вище € 42 тис.) [5]. Проте збільшення доходів відбувається за рахунок країн, що розвиваються. Населення розвинених країн (США, Японія, Західна Європа), навпаки, втрачають доходи – на кінець 2016 р. тільки 66% сімей мали високий добробут у порівнянні з більш ніж 90% у 2000 р. Вирішення цих проблем потребує реформування існуючої системи соціального

захисту населення. Наразі розробляється система універсального базового доходу як способу забезпечення, згідно з яким гроші надаються людині незалежно від наявності роботи та без зобов'язань. Дослідження показують, що більшість людей, коли отримують готівку, не витрачають її на алкоголь та не припиняють працювати. Замість цього вони вкладають гроші в речі, які покращують доходи, підвищують безпеку і психологічне благополуччя. Найбільш поширеною системою базового доходу є в бідних африканських країнах. Проте розвинені країни теж використовують її. Наприклад, такий експеримент проводиться з 2016 р. у Фінляндії, де безробітним видається щомісячно 500 євро протягом двох років. Основний дохід не тільки вирішує проблему бідності, але й підвищує довіру в суспільстві та вирішує проблему автоматизації виробництва, оскільки людина може відмовитися від непривабливих робочих місць і займатися новою діяльністю [6].

Отже, сучасна трансформація соціально-економічної системи вимагає фундаментальної трансформації всіх економічних відносин. На сьогодні головним протиріччям є боротьба між мережею та ієрархією, між старими формами суспільного життя, заснованими на ринковій економіці, і новими прогресивними формами, які визначають майбутній тренд розвитку. В умовах, коли інформація та знання стають основною продуктивною силою, виникає бажання їх контролю. Проте, навіть якщо на рівні держав можна відстежувати кілобіти інформації, яку виробляє суспільство, закрити певні джерела інформації (канали телебачення, сайти тощо), можна заблокувати Інтернет, але неможливо заново відновити ієрархічне суспільство п'ятдесятирічної давності.

Посткапіталістичний сектор буде співіснувати разом з ринковим сектором ще багато десятиліть, розвиваючись та змінюючи інститути ринкової економіки. У цьому процесі братимуть участь держава, ринок, суспільне виробництво та кожна окрема особа. На сьогодні ми не можемо чітко визначити нові інституційні форми взаємозв'язків, але ми можемо побачити їх префігуративні форми в житті сучасної молоді (покоління Y «міленіум» і Z «альфа»), яка руйнує стереотипи щодо роботи, відпочинку та творчості. Як будь-яка складна нелінійна система, глобальна економічна система прагне до деякого стійкого кінцевого стану – аттрактора, до одного з яких вона рано чи пізно приходить. Сьогоднішні економічні кризи породжують нові форми технологічних інновацій, нові цінності та моделі поведінки, які вже зароджуються в старій системі та поступово її зруйнують. Трансформацію системи прискорять різні зовнішні шоки та «чорні лебеди» (маловірогідні, але вкрай значущі події, які кардинально можуть змінити систему). Отже, враховуючи, що процес системної трансформації відбувається спонтанно і на цій основі детермінує дії людини, то не завжди можна чітко передбачити якого саме аттрактора, коли і яким саме шляхом вона досягне. Варіанти нових інституційних моделей розкидані від вкрай оптимістичних, у яких у результаті зміни цільової спрямованості глобалізації (максимізація прибутку) та

декапіталізації формується складний багатоаспектний процес планетаризації людини та на цій основі – множення креативного потенціалу особистості та підкорення економічних факторів глобалізації особистості [1], до вкрай песимістичних – саморуйнування цивілізації в результаті глобальної війни.

Вважаємо, що в ключові моменти потрібно переключитися від гальмування змін до їх стимулювання – варто розширювати сферу дії сучасних технологій, бізнес-моделей і моделей поведінки, які розпоршують ринкові сили та соціалізують знання. Потрібно створювати нові альтернативи всередині системи для спрямування її до переходу, а не захищати елементи старої системи. Економіки стагнують, оскільки продовжується використання інститутів ринкової системи, які ефективно спрацьовували в минулих десятиліттях, а сьогодні мультиплікативно збільшують загрози та посилюють непередбачуваність соціально-економічного розвитку.

ВИСНОВКИ

Глобальні трансформації останніх десятиліть спричинили формування нових інституційних умов функціонування економіки у глобальному середовищі, що потребують нового наукового осмислення як традиційних інститутів, які під впливом швидких і доволі часто радикальних змін набувають іншого змістового наповнення, так і нових, що тільки виникають. І хоча натепер ще остаточно не зрозуміло, якою буде нова соціально-економічна система, сформовані тенденції свідчать, що вона кардинально буде відрізнятися від моделі «балансу сил» XIX ст. і «співтовариства держав» XX ст. [10]. Необхідно активніше використовувати економічну науку, оскільки існує необхідність вивчення нової соціально-економічної системи, визначення напрямків і шляхів її трансформації. Незалежно від масштабів трансформації (чергова трансформація ринкової економіки та її інститутів або кардинальна зміна соціально-економічної системи), глобальний світ не зможе повернутися в «минулі» інституційні моделі. Звісно, сьогодні ми знаходимося в початковій стадії трансформаційних процесів, але наукове вивчення їх має бути посилено, якщо ми хочемо бути готові превентивно вирішувати питання, які виникають. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальчинський А. Глобальна перспектива — не багатополлярний, а аполлярний світ. 3 лютого 2017 р. URL: https://dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-globalna-perspektiva-nebagatopoljarniy-a-apolyarniy-svit_.html
2. Гец В. М., Гриценко А. А. Выход из кризиса (Размышления над актуальным в связи с прочитанным). *Экономика Украины*. 2013. № 6 (611). С. 4–19.
3. Рэнд А. Капитализм: Незнакомый идеал (С добавлением статей Натаниэля Брандена, Алана Гринспена и Роберта Хессена)/пер. с англ. М.: Альпина Паблишерз, 2011. 422 с.
4. Шкодін І. В. Розвиток фондового ринку в умовах фінансової сингулярності. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 12. С. 357–364.
5. Allianz Global Wealth Report 2016. URL: https://www.allianz.com/v_1474281539000/media/economic_research/publications/specials/en/AGWR2016e.pdf

6. Finland's basic income experiment is already making people feel better after just 4 months. URL: https://www.weforum.org/agenda/2017/05/finlands-basic-income-experiment-is-already-making-people-feel-better-after-just-4-months?utm_content=buffer3b70d&utm_medium=social&utm

7. Harnessing automation for a future that works / By James Manyika, Michael Chui, Mehdi Miremadi, Jacques Bughin, Katy George, Paul Willmott, and Martin Dewhurst. January 2017. URL: <http://www.mckinsey.com/global-themes/digital-disruption/harnessing-automation-for-a-future-that-works>

8. International Telecommunication Union: FACTS AND FIGURES 2016. URL: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2016.pdf>

9. **Mason P.** The end of capitalism as begun. 17 July 2015. URL: <https://www.theguardian.com/books/2015/jul/17/postcapitalism-end-of-capitalism-begun>

10. **Palacio A.** The twentieth century ended in 2017. Nobody knows what era we're in now. 26 January 2017. URL: https://www.weforum.org/agenda/2017/01/twentieth-century-2017?utm_content=buffer3bce&utm_medium=social&utm

11. The end of globalization? Davos disagrees. URL: https://www.weforum.org/agenda/2017/01/the-end-of-globalization-davos-disagrees?utm_content=buffer9b537&utm_medium=social&utm

12. The World in 2050. The long view: how will the global economic order change by 2050? URL: <http://www.pwc.com/world2050>

REFERENCES

"Allianz Global Wealth Report 2016". https://www.allianz.com/v_1474281539000/media/economic_research/publications/specials/en/AGWR2016e.pdf

"Finland's basic income experiment is already making people feel better after just 4 months". https://www.weforum.org/agenda/2017/05/finlands-basic-income-experiment-is-already-making-people-feel-better-after-just-4-months?utm_content=buffer3b70d&utm_medium=social&utm

Geyets, V. M., and Gritsenko, A. A. "Vykhod iz krizisa (Razmysleniya nad aktualnym v svyazi s prochitannym)" [Out of the crisis (reflections on the relevant due to read)]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 6 (611) (2013): 4-19.

Halchynskyi, A. "Hlobalna perspektyva – ne bahatopolyarnyi, a apoliarnyi svit" [Global perspective – not multi-polar, and apolar world]. <https://dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchynskiy-globalna-perspektiva-ne-bahatopolyarniy-a-apolyarniy-svit-.html>

"Harnessing automation for a future that works". <http://www.mckinsey.com/global-themes/digital-disruption/harnessing-automation-for-a-future-that-works>

"International Telecommunication Union: FACTS AND FIGURES 2016". <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2016.pdf>

Mason, P. "The end of capitalism as begun. 17 July 2015". <https://www.theguardian.com/books/2015/jul/17/postcapitalism-end-of-capitalism-begun>

Palacio, A. "The twentieth century ended in 2017. Nobody knows what era we're in now". https://www.weforum.org/agenda/2017/01/twentieth-century-2017?utm_content=buffer3bce&utm_medium=social&utm

Rend, A. *Kapitalizm: Neznakomyy ideal (S dobavleniyem statyey Natanielya Brandena, Alana Grinspena i Roberta Khessena)* [Capitalism: the Unknown ideal (With additional articles by Nathaniel Branden, Alan Greenspan, and Robert Hessen)]. Moscow: Alpina Pablishez, 2011.

Shkodina, I. V. "Rozvytok fondovoho rynku v umovakh finansovoi synhuliarnosti" [The development of the stock market in terms of financial singularity]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 12 (2015): 357-364.

"The end of globalization? Davos disagrees". https://www.weforum.org/agenda/2017/01/the-end-of-globalization-davos-disagrees?utm_content=buffer9b537&utm_medium=social&utm

"The World in 2050. The long view: how will the global economic order change by 2050?". <http://www.pwc.com/world2050>